

II. MUGAGABEA (1)

- Izenak singularrean eta pluralean erabiltzen badakizu:

Liburua	ekarri dut
Liburuak	ekarri ditut

Askotan, ordea, izenak ez du erreferentzia jakina eta orduan indefinido edo mugagabe bezala jokatzen du:

Zer liburu nahi duzu?
Edozein liburu irakurtzen al duzu?

- Noiz erabiltzen da mugagabea?

1. **Zer, zein, zenbat...** galdetzaileekin: zer liburu?
zenbat mutil?
zein etxe?
2. **Edozer, edozein...** indefinidoekin: edozein auto
edozer kirol
3. **Zenbatzaileekin**, indefinido direnean: bi gizon
hiru andre
nahiko diru
lagun asko

Gogoan hartu, hala ere, zenbakiak **mugatuak** direla batzuetan eta **mugagabeak** beste batzuetan:

bi, `dos`	hiru gazte, `tres jóvenes`
biak, `los/las dos`	hiru gazteak, `las/los tres jóvenes`

II.1. NOR eta NORK MUGAGABEAN

- Gogoratu mugagabeak kasu markak hartzen dituela, baina ez artikulua:

Zein liburu nahi duzu? (ez: zein liburua)
 Zein medikuk esan du hori (ez: zein medikuak)

- Hortaz, hau da mugagabeak **nor** eta **nork** kasuen forma:

NOR	→	gazte, lagun
NORK	bokal + K kontsonante + eK	gaztek, nagusik gizonek, zakurrek

Adibidez:

→ Bi gazte etorri dira
 Zein etxe gustatu zaizu?
 Ez da edozein liburu irakurri behar

Hiru gaztek egin dute pintada hori
 Edozein gurasok egiten du hori
 Zein lantegik zikindu du ibaia?

Hiru lagunek ireki dute taberna berri hori
 Edozein zakurrek ez du etxea zaintzeko balio
 Zenbat zuhaitzek izan dute gaixotasun hori?

Gogoratu:

1. **Asko, gutxi, gehiago, gehiegi...** zenbatzaile mugagabeak dira:

Jende asko/gutxi/gehiegi/gutxiegi... etorri da
 Jende askok/gutxik/gehiagok/gehiegi... daki hori

2. Zenbakiekin ondo berezi behar dira **mugatua** eta **mugagabea**:

Bost personak galdu dute bizia - Cinco personas han perdido la vida
 Bost pertsonak galdu dute bizia - Las cinco personas han perdido la vida

Hiru neskek prestatu dute afaria - Tres chicas han preparado la cena
 Hiru neskek prestatu dute afaria - Las tres chicas han preparado la cena

Bi gaztek irabazi dute - Dos jóvenes han ganado
 Bi gazteek irabazi dute - Los dos jóvenes han ganado

ARIKETAK

1. Bete hutsuneak parentesi arteko hitza **nor** edo **nork** mugagabeen erabiliz:

1. Edozer ... egiten du horrek	(gauza)
2. Zenbat ... ezkontzen da berriro?	(alargun)
3. Zenbat ... ordaintzen ditu zergak?	(jende)
4. Lau ... bik baino gehiago ikusten omen dute	(begi)
5. Bost ... gertatu dira zaurituta eta beste ... galdu dute bizia	(pertsona; bi)
6. Jende ... daki sekretu hori	(gehiegi)
7. Gaur egun, edozein ... dauka igogailua	(etxe)
8. Edozein ... erakutsiko dizu bidea	(ertzain)
9. Aralarren zebilela galdu zenean, bi ... eraman zuten bideraino	(artzain)
10. Ikasle ... aukeratzen dute ingelesa frantsesa baino	(gehiago)
11. Zein ... ezkondu ditu?	(apaiz)
12. Hiru ... zekartzan gaurko egunkariak	(asmakizun)
13. Zenbat ... falta dira kurtsoa amaitzeko?	(aste)
14. Denda ... egiten dute egun hauetan merkealdia	(asko)
15. Zenbat ... botako dizut kafean?	(azukre)
16. Zein ... gustatzen zaizu gehiago, Durangokoa ala Zumarragakoa?	(feria)
17. Bi gazte ... ekarri naute bere autoan	(atsegin)
18. Oso sentibera zen, edozer ... egiten zion min	(gauza)
19. Zein ... egin dizu biblioteca hori?	(arotz)
20. Edozein ... ez du balio margotzeko	(arkatz)
21. Edozein ... piztea berdin zaizu?	(argi)
22. Zein ... du aulki gehiago?	(areto)
23. Bi ... ditugu eta biak zein baino zein altuago dira	(alaba)
24. Jende ... daki ingelesez ondo hitz egiten	(gutxi)
25. Nahiko ... etorri da	(jende).

2. Euskaratu (zenbakia denean, ondo begiratu **mugatua** ala **mugagabea** den):

1. Cuatro personas vieron el accidente, pero nadie llamó a la policía.
2. Eso no lo hace cualquiera.
3. Es muy tímido, cualquier cosa le asusta.
4. La semana tiene siete días.
5. En esa casa viven tres chicas y dos chicos. Las tres chicas son estudiantes y uno de los chicos periodista.
6. Cuando iba a trabajar me han saludado tres chicas jóvenes. Creo que eran amigas tuyas.
7. ¿Cuántos obreros han hecho huelga?
8. El que no tiene nada acepta cualquier cosa.
9. No sabíamos cuántos días íbamos a pasar, pero por si acaso llevamos mucha ropa.
10. Cualquier día es bueno para ir al cine.
11. No me habéis dicho cuánto dinero necesitáis.
12. ¿Qué cura casó a tus amigos?
13. Los que ganan demasiado no saben en qué gastar el dinero.
14. Cada vez más chicas trabajan fuera de casa.
15. Muchos jóvenes no saben qué profesión elegir.

Testuak lantzen

1 *Ipini, behar bada, atzikia hutsuneetan:*

Atzo korritu zen Euskal Herriko Itzuliaren bostgarren eta azken etapa: Ibañeta-Durango. Guztira 200 kilometro... egin zituzten txirrindulari... . Donostian sartzera-koan, Italiako bi korrikalari... tropelari aurrea hartu eta ihesaldi luzeari hasiera eman zioten. Horrela pasatu zituzten Zarautz, Zumaia eta beste zenbait herri... . Elgoibarra iritsi zirenean, ordea, tropela mugitzen hasi zen eta aldea gutxitzen joan zen poliki-poliki. Bergarako sarreran harrapatu egin zituen tropelak alde egindakako bi txirrindulari italiar... . Bergarako irteeran, berriz, ezbehar larri bat gertatu zen: bi zakur... ir-ten ziren bidera tropela pasatzen ari zenean. Ez dakigu zein txirrindulari... bapatean frenatu egin zuen eta ondotik zetozen guztiak lurrera erori ziren. Hamar txirrindulari... arinki zaurituak gertatu ziren eta beste bi... zauri larriak izan zituzten. Handik aurrera txirrindulariak ez ziren gehiegi saiatu eta denak batera joan ziren helmugara.

2 *Irakurgaia .*

HIZKETA PRIBATUA

Bi neska-mutil pasiatzera irten ziren igande arratsalde batean, baina ez ziren urrutira joan; haize hotza zebilen eta bapatean euria hasi zuen, gogor hasi ere. Aterpe batera joan ziren korrika. Hantxe egon ziren pixka batean, baina ez zuen atertzen eta hozten hasi ziren. Ez zeuden gustora.

—Ezin gara horrela egon —esan zion neskak mutilari—. Oinak hotz-hotzak dauzkat.

—Joango al gara zinera? —galdetu zuen orduan mutilak—. Aste honetan ez gara oraindik izan.

—Ez da ideia txarra... , bi edo hiru pelikula badira on samarrak. 'Telma and Louise', adibidez. Nire bulegoko bi neskak ikusi dute eta izugarri gustatu omen zaie.

Horrela, bada, zinera joatea erabaki zuten. Zinera heldu zirenean, jende asko zegoen zain sarrerak hartzeko. Iritsi ziren noizpait leihatilara.

—Zenbat sarrera behar dituzue? —galdetu zien sarrera-saltzaileak.

—Bi —erantzun zuen mutilak—, ez oso aurrean, mesedez.

—Zenbakigabeak dira txartelak. Libre aurkitzen duzuen lekuan eseri beharko duzue.

Sartu ziren barrura eta leku gehienak hartuak zeuden. Hamargarren lerroan, ordea, bi aulki zeuden libre. Harritzekoa zen, oso leku ona baitzen hura. Eseri ziren, bada, han eta berehala argiak itzali eta pelikula hasi zen. Atzeko lerroan, ordea, bi emakumek lasai-lasai jarraitu zuten hizketan. Mutila gero eta urduriago zegoen.

II. MUGAGABEA (2)

- Aurreko ikaskaian forma mugagabeak ikasten hasi gara. Orain, aurrera jarraituz, **nori** eta **noren** kasuak ikasiko ditugu. Gogoan izan, hori bai, mugagabea *galdeztzaileekin, indefinidoekin eta zenbatzaileekin*, batzuetan, erabiltzen dela:

→ Zein lagun esan diozu etortzeko?
Edozein gizoni ezin zaio horrelakorik esan
Bi gazteri tokatu zaie loteria

Zein lagun en etxean izan zara?
Edozein gurasoren nahia da seme-alabak pozik ikustea
Bost egunen buruan itzuliko gara

II.1. NORI MUGAGABEAN

- Forma:

kontsonante + l	gizoni
bokal + ri	gazte-r-i

- Horrela:

zeini, nori, zeri, zenbati, inori, ezeri, edozeini, zenbaiti, bati...
askori, gutxiri, gehiagori, gehiegiri, biri, hogeiri....

ARIKETAK

1. Bete hutsuneak parentesi barruko hitza **nori mugagabean** erabiliz:

1. ... esaten al diozu etxean sartzeko?	(edozein)
2. Tolosako bi ... tokatu zaie loteria.	(neska)
3. Zein ... eman zenion koaderno?	(irakasle)
4. Zenbait ... ezin zaio bromarik egin.	(jende)
5. Esan ... edo ... pasatzeko.	(bi; hiru)
6. Jende ... kontatu diozu hori.	(gehiegi)
7. Zein ... eskatu behar diozu dirua?	(osaba)
8. Nire herriko andre ... eman diote lehen saria.	(bat)
9. Jende ... gustatzen zaio futbola.	(asko)
10. Beste ... , berriz, ez zaie batere gustatzen.	(zenbait)
11. ... bidali behar diozu postal hori?	(zein)
12. ... ez zaio gauzez gidatzea gustatzen	(zenbait)
13. Aurten jende ... eman diote Ameriketara joateko beka: hiru ... eta neska	(gutxi; mutil; bat)
14. Edozein ... ezin zaio dirua utzi.	(pertsona)
15. Zenbat ... bidali diezu gonbitea?	(lagun)

2. Euskaratu:

1. ¿A quién se le ha perdido este reloj?
2. Pedí ayuda a dos chicos que había allí.
3. No abras la puerta a cualquiera.
4. La beca se la han dado a una chica de mi barrio.
5. Todavía tengo que llamar a otras dos amigas.
6. A mí me ha gustado mucho la película, pero a algunos les ha parecido dura.
7. No se lo dijimos a nadie.
8. Hemos enviado la propaganda a unas mil personas.
9. ¿A cuánta gente debes dinero?
10. Tendremos que dejar pasar a más gente.

II.2. NOREN MUGAGABEAN

- Forma:

kontsonante	+ EN	gizonen
bokal	+ rEN	gazte-r-en

Horrela:

zeinen, noren, zeren, zenbaten, inoren, ezeren, edozeinen, zenbaiten, baten...
askoren, gutxiren, gehiagoren, gehiegiren, biren, hogeiren...

- Erabilera

Ondo dakizunez, azken kasu hau izenaren osagarri bezala erabiltzen da batzuetan eta sustantibatua besteetan:

Zeinen argazkia da hori? (*¿La foto de quién...?*)

Norbaiten laguntza behar dut

Bi lagunen bisita izan dut

Zeinenak dira giltza hauek? (*¿De quién...?*)

Norbaitenak izango dira

Bi lagunena da denda hori

ARIKETAK

1. Bete hutsuneak parentesi barruko hitza **noren mugagabea** erabiliz:

1. ... baïmena zenuen hori egiteko? (nor)
2. Bi ... oparia da hori (adiskide)
3. ... artean egin dute liburu hori (asko)
4. Mendian galdutako gazte ... bila abiatu dira (bat)
5. Eibarko bi ... lanak irabazi du lehen saria (neska)
6. ... dira betaurreko horiek? (zein)
7. Hiru ... artean konpondu dute baserri hori (familia)
8. Betiko joan omen zen, baina lau ... buruan etxean zen berriro (egun)
9. Bederatzi gara. Beraz, beste ... beharra dugu taldea osatzeko (bi)
10. ... zain al zaudete? (norbait)
11. Ez du aspertzeko denborarik. Gaur ere hiru ... bisita izan du (lagun)
12. Pasaporte bat eskatu du hoteleko arduradunak; ... berdin da (edozein)
13. Zenbait ikasleren lanak txukunak eta garbiak izaten dira.
Beste ... , berriz, ezin dira irakurri ere (zenbait)
14. Perretxiko asko ekarri dute, baina ... bila joan dira (gehiago)
15. Orkatila bihurritu zuen eta orain bi ... laguntzaz ibiltzen da (makulu)

2. Euskaratu (**noren** kasua erabiliaz):

1. ¿A quién esperas?
2. ¿En busca de quién han ido?
3. Al cabo de algunos días volvió al pueblo
4. Han hecho la casa entre tres hermanos.
5. Todavía falta la respuesta de mucha gente.
6. Lo que es de muchos no es de nadie.
7. ¿En casa de quién estás?
8. He recibido la carta de dos amigas de Alemania.
9. Se ha quedado en casa de un amigo de Bilbao.
10. ¿De quién es este disco?

1 Irakurgaia

GIZON ASPERGARRIA

Lehengo urtean, Mediterraneo ertzeko herriska batean egin nituen udako oporrak. Bakarrik joan nintzen, lasai egoteko asmotan.

Trenez joatea erabaki nuen eta horrelaxe egin nuen. Bidaia, egia esan, luzea eta neketsua egin zitzaidan. Jaitsi behar nuen geltokira iristeko ordu erdi-edo falta zela pasilora irten nintzen, zangoak luzatu eta nagiak ateratzera. Itxuraz, jende askori bururatu ziztaion gauza bera, bidaiariz betea baitzegoen korridorea. Beste zenbait lagunen artean nire herriko bi gizon ikusi nituen han eta haiekin egon nintzen pixka batean hizketan.

Halako batean, gure pareko departamentutik neska gazte bat irten zen. Atea irekia utzi zuen eta, hortaz, barruko jendea ikusteko aukera izan nuen. Departamentuaren erdi-erdian gizon bat ari zen hizketan, beste bi laguni zerbait azaltzen. Berehala ezagutu nuen: orain urte asko nire auzo izandako gizon berritsu eta aspergarri bat zen. Izugarria zen gizon hura. Ez nintzen gutxi poztu etxez aldatu zenean. Geroztik ez nuen inoiz ikusi eta orduan, oporretan atsedena hartzera nindoala, ez nuen batiere gogorik harekin topo egiteko.

Esan bezala, orduan ere zerbait kontatzen ari zitzaien bizpahiru laguni eta horri eskerrak ez ninduen ikusi. Neure departamentuan sartu, maletak hartu eta hurrengo bagoira joan nintzen laster-laster. Leku bat libre aurkitu nuen bi gazteren erdian eta hantxe eseri nintzen.

Hotelera iritsi nintzenean, gelara igo nintzen zuzenean eta hantxe egon nintzen arratsaldeko zortziak arte. Zortzietan jaitsi nintzen, afaltzeko asmoz. Jangelan sartu aurretik, ordea, tabernara joan nintzen zerbait edan eta egunkariei begirada bat emateko asmoz. Pozik nengoen oso. Ardo txuria eskatu nuen. Basoa bete eta ahora eraman nuen. Ardoaren goxoa dastatzen hasi nintzen begiak itxita. Orduantxe, ordea, besotik heldu zidan norbaitek.

—Kaixo, laguna —esan zidan ahots ezagun batek.

Aspaldiko auzo aspergarria zen! Suerte txarra nirea, benetan. Hotel berean geunden biok eta ez nuen eskaporik: ondoan izango nuen gizon hura ordu guztietan.

—Hau poza! —esan zidan, besoa askatu gabe—. Badut laguna oporretarako! Norbaiten bila nenbilen, hain zuzen, eta zu aurkitu behar hainbeste urteren buruan...

